

La filosofia de l'art

«El món com a meditació», de Maria Mercader, és un dels dos projectes guanyadors de la darrera edició d'Exposicions Viatgeres. L'obra, que apella a una intimitat rabiosament universal, és la que trobem en itinerància per la demarcació de Girona.

Text > ANNA PI VILÀ

Fotos > RAFEL BOSCH

«**E**l món com a meditació», de Maria Mercader, va ser seleccionat, juntament amb «Plecs», de Tura Sanz Sanglas, com el projecte guanyador de la darrera edició d'Exposicions Viatgeres. El 2019 va ser el torn del projecte de Mercader, que s'inaugurà el setembre a la Casa de Cultura de Girona. D'acord amb l'objectiu del programa, l'exposició continuarà viatjant per diferents sales de les comarques gironines. Podeu consultar-ne la situació a l'apartat d'agenda de la pàgina web d'exposicions de la Diputació de Girona.

La col·lecció es compon de diverses pintures sobre fusta, generalment agrupades, en què predomina el blau fosc. Potser la immensitat de l'univers, potser la profunditat del mar... l'obra suggereix un cert vertigen davant d'allò desconegut, l'opacitat de la incertesa. «Només és cert que tot és incert», conclou Mercader. Tanmateix, es disposa en un equilibri perfecte amb els estralls de llum daurada, amb les gotes de color i amb uns tons de blau que no sempre ho són. De fet, el títol de l'exposició és prestat d'un poema de Wallace Stevens en què parla de l'espera de Penèlope davant del mar, de com confon un raig de sol amb la tornada d'Ulisses. «És el que fem tots: esperar», diu.

Les grans preguntes

El conjunt de l'obra gira entorn de les grans preguntes de la humanitat: qui som, on som, per què hi som... No es tracta de respondre-les, sinó d'aproximar-s'hi sense angoixa, de «flotar» en harmonia en aquest frà-

>> Una de les pintures d'«El món com a meditació», en què predomina el blau fosc.

gil equilibri en què, en la seva obra, no és gairebé ni un traç de pintura el que trenca el blau imperant. També les peces que pertanyen a «Visions del lai de Catarina», que formen un treball expositiu anterior, són fruit d'una mateixa llavor, encara que, amb tons més clars, presentin una combinació de colors ben diferent. En aquest cas, com a contraposició a la realitat, apel·len al concepte de paradís, d'època daurada. Una idea a la qual s'arrapa la humanitat.

L'obra, doncs, no aborda altra cosa que el que l'ésser humà s'ha plantejat al llarg dels segles des de diferents camps. És la trajectòria del moviment en la dansa, és la intenció de la pintura a l'alba de la humanitat, és el motiu de la poesia. Al capdavant, «tot és el mateix, però com que no ho podem percebre tot, en fem fragments», considera l'artista. És aquesta mateixa impotència que s'esdevé quan ens enfrontem amb aquestes grans preguntes. Davant de la incertesa, establím paràmetres i normes que mai no podran ser prou precisos ni prou reals ni dir-ho tot. «Ens donen seguretat, però també ens limiten i fan que perdem l'harmonia, la connexió amb l'altre», observa. Per tant, transgredint aquestes normes, buscant allò més íntim i nuclear, l'obra de Maria Mercader esdevé universal.

En una dualitat que distingeix un jo extern d'un d'intern (més íntim), l'expressió artística de Mercader prové d'un plantejament filosòfic personal que, fins i tot, regeix la seva activitat artística. Durant el desenvolupament d'una peça, requereix moments de pausa que, paradoxalment, tenen com a resultat un art que no s'estanca. En aquests moments d'inspiració, l'artista es deixa persuadir per les possibilitats que li brinden els elements naturals del seu jardí i, mentrestant, la peça reposa al taller i reacciona a l'acció que hi ha fet amb anterioritat. «Tal com passa a la vida», el seu procediment artístic és el de respondre a allò que l'atzar respon a l'acció primera, en aquest cas pictòrica.

En aquest sentit, l'artista defuig etiquetes i manté una certa distància amb una visió determinista que traçaria necessàriament una trajectòria entre l'obra actual i els seus estudis. Certament, reconeix que una

L'expressió artística de Mercader prové d'un plantejament filosòfic personal que regeix la seva activitat

predisposició per les arts la va guiar a estudiar belles arts, primer, i història de l'art, després. «No puc dir què hauria passat si no ho hagués fet, però, tot i que segur que en vaig sortir amb eines, no sabia fer-les servir». No va ser fins més endavant, «en un moment determinat», que va exposar.

La magnitud de la intimitat

En aquesta mateixa línia, adverteix que la societat manté una obsessió pels resultats que no fa altra cosa que deformar el treball personal i que pot provocar la il·lusió d'uns resultats que, en realitat, no s'han complert amb èxit, que no són fruit d'una maduració interna sinó d'una necessitat de demostrar externament un aprenentatge no reeixit. L'aflorent espontani de resultats és la veritable garantia que els estímuls han calat internament, independentment del ritme que cadascú requereixi per obtenir-los. Això fa que no tingui la pretensió de commoure l'espectador amb la seva obra, sinó que ho percebi com una possibilitat desitjable. Un cop més, espera el que pot succeir. Si és el cas, aquesta connexió entre intimitats es durà a terme.

Voler simplificar la profunditat de l'obra de Maria Mercader és ignorar la magnitud de la intimitat que ens ofereix en cada quadre. En qualsevol cas, la sensibilitat de Mercader es fa evident més enllà de la seva obra. Es destil·la a cada racó de casa seva, en cadascun dels llibres de poesia que rauen espontàniament a l'habitació on treballa, en els rams de flors que es repleguen en diferents indrets o en l'atmosfera que els colors de les cortines projecten quan entra la llum del sol.

>> El blau es barreja amb estralls de llum daurada.

Durant el desenvolupament d'una peça, requereix moments de pausa que, paradoxalment, tenen com a resultat un art que no s'estanca